

طرح شبکه سراسری اطلاعات علمی و فنی

دکتر خطیب الاسلام صدرنژاد
معاون پژوهشی، وزارت فرهنگ و آموزش عالی

"ن و القلم و مایسترون"

چکیده:

سیاست حوزه معاونت پژوهشی وزارت فرهنگ و آموزش عالی، مبتنی بر فعال کردن دستگاهها و نهادهای موجود توأم با استفاده حداکثر از توان و امکانات آنها برای انجام هرچه بهتر و بیشتر فعالیتهای تحقیقاتی در سطح کل کشور می باشد. در این راستا سعی شده است حتی الامکان از ایجاد تشکیلات جدید که ممکن است ضمن افزایش بار مالی دولت بهناهماهنگی و گسیختگی بیشتر امور نیز بیانجامد، اجتناب شود. در عوض تلاش زیادی برای بهینه کردن روشهای استفاده از سرمایههای ملی و امکانات علمی کشور از طریق احیاء نهادهای قانونی همچون شورای پژوهشهای علمی کشور و مرکز تحقیقات علمی کشور به منظور گسترش هرچه بیشتر تحقیقات، میزول گردیده است. توسعه دورههای کارشناسی ارشد و دکترا در داخل کشور، برقراری ارتباط با سازمانهای دولتی و غیر دولتی برای تأمین اعتبار طرحهای تحقیقاتی به منظور حل مشکلات کشور، فراهم آوردن تسهیلات لازم برای ارتباط محققین با منابع علمی و فنی داخلی و خارجی، ایجاد هماهنگی در فعالیتهای تحقیقاتی داخلی و خارجی، به کارگیری فرصتهای مطالعاتی به منظور رشد هر چه بیشتر توان علمی و تحقیقاتی اعضای هیأت علمی، افزایش بودجههای تحقیقاتی، بازسازی و تجهیز آزمایشگاهها و کارگاههای مراکز آموزشی و تحقیقاتی، ایجاد بانک اطلاعات علمی و فنی، ایجاد شبکه سراسری اطلاع رسانی، اعمال تدابیر جدید برای تسریع در امر سفارشات کتب و نشریات و ایجاد ایستگاههای تحقیقات علمی در کشور از جمله مواردی است که در چارچوب سیاست فوق مورد توجه و دقت نظر قرار گرفته است.

ضرورت ایجاد شبکه سراسری اطلاعات علمی و فنی:

ایجاد شبکه سراسری اطلاعات علمی و فنی به عنوان یکی از سودمندترین و ضروریترین وسائل مورد نیاز برای شروع و توسعه امر تحقیقات در کشور، در رأس برنامههای حوزه معاونت پژوهشی وزارت فرهنگ و آموزش عالی قرار گرفته و جهت انجام آن اهتمام زیادی میزول گردیده است. هدف از ایجاد این شبکه تسهیل و تسریع در امر تهیه و توزیع اطلاعات علمی و فنی مورد نیاز محققین و دانش پژوهان، اتصال مراکز اطلاعاتی داخلی به منظور اشتراک مساعی در استفاده از منابع علمی و فنی موجود، و تسهیل در دستیابی به اطلاعات علمی و فنی خارج از کشور می باشد. بدیهی است تحقق این هدف، گامی اساسی در جهت رسیدن به استقلال و خودکفائی علمی، فنی و فرهنگی و طریقههای مؤثر برای بی نیازی از صدور دانشجو و استاد به کشورهای خارج و نتیجتاً شیوههای پسندیده برای ایجاد امکان رشد و شکوفائی مراکز علمی، فنی و فرهنگی داخل کشور می تواند به حساب آید.

مخصوصاً به کارگیری ماشینهای الکترونیکی قوی که قادر به افزایش سرعت و ظرفیت لازم برای داد و ستد اطلاعات در حد صدها میلیون برابر می باشند، برکسی پوشیده نیست. لذا شبکه سراسری اطلاعات علمی و فنی، به عنوان ابزار قدرتمندی متشکل از یک سری ماشینهای الکترونیکی متصل بهم، خواهد توانست اطلاعات علمی و فنی را در اسرع وقت در اختیار دانشمندان و محققان اقصی نقاط کشور قرار داده و بدین وسیله اولین و مهمترین ماده اولیه لازم برای به گردش درآمدن چرخ تحقیق و پژوهش و ایجاد هماهنگی و جلوگیری از دوباره کاری را تهیه و تقدیم جامعه علمی کشور عزیز اسلامیمان نماید. استفاده از سیستم ماشینی، این امکان را فراهم خواهد ساخت که اطلاعات موجود مرتباً تکمیل و تصحیح گردیده و به صورت مورد نیاز محققین و پژوهشگران دسته بندی، ترتب و بازنویسی شود.

وسعت عمل و میزان فراگیری

در طرح شبکه سراسری اطلاعات علمی و فنی امکان بهره برداری کامل از کلیه منابع علمی، فنی و فرهنگی موجود و پاسخگویی به نیازهای اطلاعاتی کشور در کلیه رشتهها و زمینهها مانند علوم پایه، فنی و مهندسی،

نحوه ایجاد:

ضرورت استفاده از روشهای جدید و پیشرفته برای تحقق اهداف فوق

کشاورزی، علوم انسانی، پزشکی، هنر و معارف اسلامی در نظر گرفته شده است. کلیه مراکزی که حاوی اطلاعات علمی و فنی می باشند مانند کتابخانهها، مراکز اسناد، دانشگاهها، موسسات تحقیقاتی، مراکز نشر و دفاتر تهیه و توزیع کتب، نشریات و تجهیزات علمی و فنی زیرپوشش این طرح قرار خواهند گرفت. بدیهی است که اجرای کامل طرح مستلزم زمان، بودجه و همکاری بی دریغ همه مسئولین و دست اندرکاران بوده، نتایج حاصل از اجرای آن می تواند عاید همه نهادها و ارگانها و اقشار ملت و بلکه بنی نوع بشر شود.

به منظور تسریع در اجرای طرح و ایجاد هرچه سریعتر شبکه اطلاع رسانی، طرح کلی به چند زیر طرح و هر زیر طرح به چند مرحله تقسیم شده است. در مرحله نخست، اطلاعات چند مرکز عمده اطلاعاتی مثلا "کتابخانههای مرکزی چند دانشگاه بزرگ جمع آوری، دسته بندی و در حافظه ماشین ضبط و سپس ضمن بازیابی و بهره برداری از آن، اطلاعات تکمیلی به تدریج به آن افزوده خواهد شد. این اطلاعات در مراحل بعدی از طریق ایجاد خطوط ارتباط مستقیم به کتابخانهها و مراکز اطلاعاتی عمده کشور منتقل خواهد شد. ارتباط بین مراکز اطلاعاتی و کتابخانههای کشور، قبل از برقراری خطوط ارتباط مستقیم، به طور کتبی و از طریق پست و یا سایر روشهای موجود و متداول مانند تلکس، تلگراف و تلفن و به صورت دستی انجام می شود. برقراری ارتباط مستقیم، از طریق نصب ترمینالهای اطلاعاتی در کتابخانهها و مراکز اطلاعاتی سراسر کشور امکان دستیابی مستقیم و داد و ستد سهل و سریع اطلاعات را در آینده میسر خواهد ساخت.

شبکه حاوی کلیه اطلاعات علمی و فنی داخل کشور بوده و از طریق ارتباط و اتصال با بانکهای اطلاعات علمی بین المللی، قادر به دریافت آخرین پیشرفتهای علمی و فنی سراسر دنیا می باشد. مواردی از اطلاعات علمی و فنی داخل کشور که لازم است در شبکه سراسری اطلاعات علمی و فنی وارد شود به قرار زیر می باشند:

۱- اطلاعات مربوط به مجلات علمی و فنی داخلی و خارجی موجود در کشور.

۲- اطلاعات مربوط به کتب علمی موجود در کشور.

۳- نتایج تحقیقات انجام شده در داخل کشور و گزارشهای آنها.

۴- رسالههای کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترا.

۵- اختراعات و ابتکارات.

۶- گزارشهای علمی مربوط به فرصت های مطالعاتی، دوره های کوتاه مدت، شرکت در کنفرانسها و ...

۷- طرحهای تحقیقاتی انجام شده و در دست اقدام.

۸- موضوعات تحقیقاتی مورد نیاز و طرحهایی که لازم است روی آنها کار شود.

۹- تجهیزات و وسائل تحقیقاتی و کمک آموزشی موجود در کشور. ه- اطلاعات طبقه بندی شده علمی و فنی.

در مورد بند آخر لازم به تذکر است که در نحوه دسترسی به این اطلاعات می توان از سیستم هایی استفاده کرد که فقط افراد بخصوصی امکان دستیابی و بهره برداری از آنها را داشته باشند. علاوه بر موارد یاد شده، اطلاعات علمی دیگری نیز ممکن است بر حسب نیاز در آینده وارد طرح شبکه سراسری اطلاعات علمی و فنی گردد.

خاتمه:

بدیهی است تحقق چنین کار عظیمی در کوتاه مدت میسر نبوده و نیاز به تلاش و کوشش وسیعی از طرف کلیه دست اندرکاران و آگاهان به امور تحقیقاتی و اطلاع رسانی دارد. لذا لازم است ضمن اعلام استعانت از محضر همه مسئولین، صاحب نظران، اندیشمندان، دانش پژوهان و علاقه مندان به رشد و تعالی امت اسلام، مراتب تشکر و قدردانی خود را نسبت به کلیه دل سوختگانی که در این راه از هیچ خدمتی دریغ نکرده و نمی کنند و همچنین کلیه همکارانی که با تحمل زحمات طاقت فرسا، طلایه تحقیق شبکه سراسری اطلاعات علمی و فنی را در کشور عینیت بخشیده و امید ایجاد امکان رشد و شکوفائی استعدادهای سرشار پیروان حنیف در این کشور اسلامی و بهره برداری صحیح و سریع از دستاوردهای علمی و فنی جهانی را توسط تک تک اتحاد ملت به ویژه محققین و پژوهشگران فراهم می سازند، اعلام دارم.

والسلام علی عبادا... الصالحین

